

Landsinnsavning verður leygardagin

Leygardagin 30. mai verður landsinnsavningin hjá Bláa Krossi. Landsinnsavningin hevur fingið arbeiðsheitid “tað munar”. Orðingini kann týðast á tvinnanda hátt - at arbeiðið hjá Bláa Krossi, ið ger eitt hjálpanði arbeiði fyri fólk við rústrupulleikum, munar. Men tað merkir eisini, at vit øll kunnu gera mun. Við at geva eina peningagávu í bússurnar, sum verða bornar í hvørt hús leygardagin 30 mai. Stórir tørvur er á hesum arbeiði í Føroyum. Í fjør var talið av ungum og kvinnum, sum vóru í viðgerð á Blákrossheiminum, størri enn árinum framman undan. Eisini eru fleiri og fleiri, sum koma í viðgerð fyri harðari rúsevnir. Við landsinnsavningini ætlar Blái Krossur at koma runt alt landið, so øll fáa møguleika at gera mun, og hjálpa teimum, sum eru komin illa fyri, og hava tøv á hjálp.

Hevur brúk fyri tínari hjálp

Ein partur av granskingini hjá John Mitchinson er at kanna støðuna við donskum millum fólk í dag. Í næstum verða spurnabløð send til 500 tilvildarlígg fólk. – Eg vóni, at so nógv svara sum gjørligt, so úrslitið verður eftirfarandi, sigur hann

MÁLGRANSKING

Rógvi Nybo
rogvi@sosialurin.fo

Onglendingurin John Mitchinson er í hesum døgum í Føroyum og savnar seinastu upplýsingarnar í gransking hansara.

John Mitchinson hevur sett sær fyri at granska nýtsluna av donskum í dag og broytingina í nýtsluni av donskum í Føroyum frá fyrr, og er hann við at skriva doktoraritgerð um júst hetta.

Serliga ætlar hann at leggja dent á munin millum hvussu tey yngri og tey eldri ættarliðini tosa danskt.

- Mann lesur í bókum og greinum, at tey eldri tosa danskt við føroyskum tónalagi, meðan tey ungu tosa danskt við donskum tónalagi. Eg vil vita eitt sindur meira um tað – er tað okkurt sum tey ungu gera við vilja? Og eg vil eisini vita hvat munurin millum tey eldri og tey ungu merkir, tá ið mann hugsar um danska málið í samfelagnum, greiðir John Mitchinson frá.

500 úr telefonbókini

John Mitchinson hevur longu verið úti á studentaskúlunum í Havn og á Kambsdali, og hevur hann fingið aftursvar frá gott 300 studentaskúlanæmingum.

Nú manglar honum bert at kanna, hvussu ættarliðini omanfyri 20 ár nýta málið. Til hetta fer hann í nærmastu framtíð at senda út eitt spurnablað til 500 tilvildarlígg vald fólk í høvuðsstaðnum.

- Eg havi lagt ein adresseraðan brævbjálva við og roynt at gjørt tað so lætt sum gjørligt, tí eg veit at tá fólk fáa nakað inn gjøgnum dyrnar, tey ikki kennast við, so verður tað oftast tveitt í ruskspannina. Tað vóni eg at fólk ikki gera, og so tekur tað hóast alt bara fimm minuttir, sigur John Mitchinson, ið vónar at fólk fara at geva spurnablaðnum gætur.

Hann hevur bert verið her í fyra mánaðir. Tó tosar hann flótandi føroyskt, um enn eitt sindur hálvbrotið. John Mitchinson hevur lisið føroyskt í London, og nú granskar hann, við stuðli úr bretskum granskingargrunni, hvussu vit nýta danska málið í Føroyum

MÁLGRANSKING

Rógvi Nybo
rogvi@sosialurin.fo

Frá at vera almenna mál føroyinga, hjá valdinum og inni hjá Guði, og sum nær um rendi føroyska talumálið út av eggini til avgrundina, til í mestan mun at vera nýtt til at vegleiða ferðafólk og at døma við.

Gongdin og broytingin í nýtsluni av donskum máli í Føroyum og millum føroyingar verður nú granskað, og broytingarnar frá ættarliði til ættarlið lýstar.

- Eg havi sett mær fyri at kanna, hvussu danska málið varð nýtt fyrr í tíðini, og hvussu danskt verður nýtt í dag. Eg eri ikki tann fyrsti, sum ger hetta, men tað, sum er øðrvísi, er, at eg ætli mær at samanbera tað við málstøðuna í Grønlandi, greiðir John Mitchinson, maðurin handan granskingarverkætlanina, frá.

Onglendingur kannar danskt í Føroyum

At nýtslan av donskum máli í Føroyum verður kannað,

er tó ikki meira hálva søgan. Maðurin, ið er farin undir hesa gransking, er nevniliga hvørki føroyingur ella dani. Hinvegin er hann onglendingur, úr Southend-on-Sea, eystanfyri London, 25 ár og lesur mál, eitt nú svenskt, týskt og føroyskt, á University College London.

Hann hevur tó havt ein serstakan áhuga fyri Føroyum. Hann fekk í eitt ár frálæru í at lesa og skriva føroyskt. Tað gjørdi hann hjá einum kendum føroyavini, Michael Barnis, ið eisini hevur undirvíst á Fróðskaparsetrinum.

Sum tann síðsti liðurin í lesnaðinum, skrivar hann nú doktoraritgerð, ið er tann endaliga, og fyri okkum føroyingar kann hetta gerast ein spennandi og virðismikil ritgerð, tí hon er um nýtsluna av donskum máli í Føroyum í einum postkolonialum sjónarhorni.

Stuðul úr bretskum granskingargrunni

Tað er ikki bert fyri føroyingar, at hetta er eitt spennandi granskingararbeiði, ið fer fram.

John Mitchinson lesur sum sagt á University College London, og hevur sum so einki annað tilknýti til Føroyar, enn at hann fær praktiska hjálp av Fróðskaparsetrinum.

Øll granskingin, ið John ger um nýtsluna av donskum í Føroyum, er nevniliga figgjað beinleiðis úr Onglandi. Har hevur hann stuðul fingið úr British Arts and Humanities Research Council, ella bretska hugví sindagranskingarráðnum til at arbeiða við granskingini

í trý ár.

- Eg skrivaði eina umsókn um at eg ætlaði at granska hetta, og ráðið helt tað verða eina spennandi verkætlan at kanna hetta við Føroyum, og tí fekk eg stuðul til hesa granskingarverkætlanina, meðan tað kanska vóru fleiri onnur, ið ikki fingi stuðulin, greiðir John Mitchinson frá.

Serstøk málstøða

John Mitchinson hevur alla tíðina undir sínum lesnaði vitað, at hann vildi skriva um Føroyar. men at byrja við ikki um hvat. Hann tosaði við vegleiðaran hjá sær, Michael Barnis, ið kennir væl til Føroya søgu, og hetta vakti áhugan hjá John fyri føroysku málsguni.

Hann byrjaði at lesa so nógv sum gjørligt um málstøðuna, og hann helt tað verða spennandi at fara at skriva um danskt í Føroyum.

- Tað er øðrvísi, enn stóðan var í Hetlandi. Her hava tit tvey mál, ið líkjast nógv, og hetta er óvanligt tá mann tosar um koloniir, at í sama landi eru tvey ymisk mál, sum líkjast so nógv. Eisini stóðan í Grønlandi har málini als ikki líkjast er áhugavert, greiðir John Mitchinson frá.

Ætlanin er at samanbera málstøðuna í Føroyum við málstøðuna í Grønlandi. Hann hevur eisini lagt merki til eitt áhugavert fyrbrigdi í Føroyum, ið ikki er at síggja nógva aðrastaðni.

- Tað sum er serliga áhugavert er, at øll duga danskt í Føroyum, men tú hoyrir ikki føroyingar tosa danskt. Tú sær danskt í sjónvarpinum, í bløðum og

í bókum, men tú sært ikki føroyingar tosa danskt. Við ferðafólk verður tosað danskt, men føroyingar gera tað ikki, og tað er áhugavert, vísir John Mitchinson á.

Liðugur innan eitt ár

John Mitchinson hevur nú granskað hetta økið í tvey ár, og hevur sostatt bert tað eina árið eftir av stuðlinum frá bretska hugvísindagranskingarráðnum.

Hann er nú komin inn í síðsta stigið av granskingarverkætlanini, og væntar at verða liðugur við granskingina um eitt ár.

- Ja, tá havi eg eisini brúkt heili trý ár upp á tað, og so vóni eg at eg verði liðugur tá, sigur John í sínum fryntliga lagi.

Fýra mánaðir í Føroyum – tosar flótandi føroyskt

Í eitt ár fekk hann undirvísing í at skriva og úttala føroyskt. Men sjálvur hevur John Mitchinson bert verið í Føroyum í tilsamans fýra mánaðir. Tó tosar hann flótandi føroyskt, um enn eitt sindur hálvbrotið, og at skriva á føroyskum liggur sera væl fyri.

Men hvussu er tað gjørligt hjá einum onglendingi at tosa og skriva flótandi føroyskt, tá hann bert hevur verið her í fýra mánaðir?

- Eg havi eisini lisið týskt, og tað gjørdi tað lættari at læra seg føroyskt, av tí at bendingarreglurnar líkjast so nógv. Men tað sum er torført er, at føroyskt, sum tú lærur úr bókunum, er ikki tað sama føroyska, sum fólk tosa á gøtuni. Tað er